

ПРОБЛЕМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ
МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

PROBLEMS OF AUTOMATION OF ACCOUNTING OF SMALL ENTERPRISES

У статті проводиться аналіз проблем автоматизації бухгалтерського обліку малих підприємств. Зазначено переваги автоматизації бухгалтерського обліку на малих підприємствах. Проведено дослідження динаміки фінансових результатів малих підприємств в Україні та питомої ваги прибуткових малих підприємств у загальній їх кількості за десять років з метою вивчення фінансових можливостей малих підприємств щодо автоматизації бухгалтерського обліку. Визначено перелік проблем пов'язаних із браком коштів на автоматизацію бухгалтерського обліку, у тому числі, доопрацювання та налагодження програм, навчання працівників, оновлення та інше. Проаналізовано можливості вирішення проблем автоматизації обліку на малих підприємствах за допомогою сучасних бухгалтерських програм. Досліджено переваги та недоліки застосування онлайн-сервісів для автоматизації бухгалтерського обліку на малих підприємствах.

Ключові слова: автоматизація бухгалтерського обліку, проблеми автоматизації бухгалтерського обліку, малі підприємства, BAS Бухгалтерія, ІС-ПРО, Галактика, Парус.

The purpose of the article is to determine the main problems of accounting automation of small enterprises. The relevance of the research is related to the fact that small enterprises play a significant role in the development of the country's economy, and the automation of accounting can contribute to increasing the efficiency of accounting and, as a result, the efficiency of the enterprise as a whole. Such scientific research methods as analysis, synthesis, generalization, description were used for the research. The article analyzes the problems of accounting automation of small enterprises. The advantages of accounting automation at small enterprises are indicated, namely, improving the quality of accounting information, reducing the labor intensity of accounting work. A study of the dynamics of financial results of small enterprises in Ukraine and the specific weight of profitable small enterprises in the total number of them for ten years was conducted in order to study the financial capabilities of small enterprises regarding the automation of accounting. It was determined that the lack of funds for the purchase or creation of the necessary software for the automation of accounting at small enterprises causes the emergence of additional problems, namely, finalizing and debugging programs, training employees, updating, ensuring the exchange of information between the accounting program and other programs for automating business processes and other. It is highlighted that one of the important problems of accounting automation is the need to ensure data preservation. The possibilities of solving accounting automation problems at small enterprises with the help of modern accounting programs, such as BAS Accounting, Parus, Galactica, IS-PRO, were analyzed. The advantages and disadvantages of using online services for accounting automation at small enterprises have been studied. The practical significance of the obtained results lies in the determination of the ability of existing accounting programs to solve the problems of automation of accounting at small enterprises, as well as the determined expediency of small enterprises when making a decision on the automation of accounting or its optimization to calculate the economic feasibility of each selected program.

Key words: automation of accounting, problems of automation of accounting, small enterprises, BAS Accounting, IS-PRO, Galaxy, Parus.

УДК: 330

DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.1-10>

Мурашко І.С.¹

к.е.н.,

Ізмаїльський державний гуманітарний
університет

Murashko Iryna

Izmail State Humanitarian University

Постановка проблеми. Малі підприємства відіграють суттєву роль у розвитку економіки України. Зокрема вони мають певні переваги перед великим бізнесом, у тому числі, сприяють поширенню інновацій, є більш гнучкими до зміни ринкової кон'юнктури, займають ринкові ніши, які не цікаві великому бізнесу, забезпечують формування середнього класу у суспільстві тощо. Ефективність діяльності будь-якого підприємства пов'язана із ефективністю організації бухгалтерського обліку на ньому, який є основним джерелом інформації для прийняття управлінських рішень. У сучасних умовах важливою умовою належного ведення бухгалтерського обліку є його автоматизація.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Автоматизацію бухгалтерського обліку українських підприємств досліджували такі науковці

як М. В. Плекан, Т. С. Гайдучок, Г. В. Головчак, А. М. Черножукова, Т. П. Лободзинська та інші. Авторами вивчалися переваги та недоліки автоматизації бухгалтерського обліку підприємств, наводилась порівняльна характеристика різних бухгалтерських програм тощо. Разом з тим, процеси автоматизації та інформатизації бізнес-процесів зазнають постійних та швидких змін. Крім того, автоматизація бухгалтерського обліку на малих підприємствах має певні особливості порівняно із великими. А тому, потребує подальшого дослідження сучасні проблеми автоматизації бухгалтерського обліку малих підприємств.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є визначення основних проблем автоматизації бухгалтерського обліку малих підприємств.

Виклад основного матеріалу. Автоматизація бухгалтерського обліку націлена на підвищення

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4635-6921>

ефективності бухгалтерського обліку, скорочення працездатності облікових робіт, прискорення часу отримання необхідної інформації. Разом з тим, автоматизація обліку на малих підприємствах викликає певні проблеми.

Найбільшою проблемою автоматизації бухгалтерського обліку малих підприємств є брак коштів на придбання та підтримання належного програмного забезпечення. Зокрема, за даними статистики протягом 2010–2020 рр. загальним фінансовим результатом діяльності малих підприємств був збиток (рис. 1).

Протягом 2010–2020 рр. малі підприємства отримали прибуток лише у 2019 р. Збитковими протягом 2010–2020 рр. були більше чверті малих підприємств (рис. 2).

Брак коштів на придбання (або створення) належного програмного забезпечення на автоматизацію обліку створює нові проблеми. У тому числі, придбання стандартної конфігурації не враховує особливості діяльності підприємства, а розробка власної конфігурації або доопрацювання базової версії потребує додаткових витрат.

Навчання працівників також потребує витрат підприємств та часу на освоєння програми. Підприємство може не витратити додаткові кошти на навчання працівників, але це може спричинити виникнення помилок в бухгалтерському обліку, а може й спричинити погіршення роботи програми. Витрати на навчання можуть бути компенсовані скороченням облікових працівників у зв'язку із впровадженням автоматизації обліку.

Але, на практиці, на малих підприємствах штат облікових працівників і так є обмеженим. Крім того,

вивільнення працівників у зв'язку із автоматизацією обліку у цілому спричиняє зростання безробіття та погіршення соціально-економічної ситуації у країні.

Однією з найважливіших проблем є постійна зміна законодавства, що потребуватиме систематичного оновлення програмного забезпечення, а іноді навіть його доопрацювання. Добре налагоджена бухгалтерська програма повинна оновлюватись автоматично, але, можуть виникати помилки у роботі програмі під час або після оновлення, тому, як правило, для забезпечення ефективної роботи бухгалтерської програми на підприємстві повинен бути системний адміністратор.

Ще одна проблема пов'язана із налаштуванням програми, а саме із налаштуванням обміну інформацією з іншими програмами автоматизації бізнес-процесів, у тому числі і програм, за допомогою яких подаються електронні звіти (у випадку, якщо бухгалтерська програма не надає такої можливості) та клієнт-банком. Важливою проблемою є також захист інформації від хакерських атак та комп'ютерних вірусів, яка також, у цілому, вирішується належним адмініструванням програми.

Таким чином, переважна більшість проблем автоматизації бухгалтерського обліку малих підприємств пов'язана саме з браком коштів на придбання, доопрацювання або створення належного програмного забезпечення, а також його налаштування, підтримки та оновлення.

На сьогоднішній день українські підприємства можуть використовувати такі основні системи автоматизації обліку, як BAS Бухгалтерія, Парус, Галактика, ІС-ПРО [2]. Кожна з цих програм має

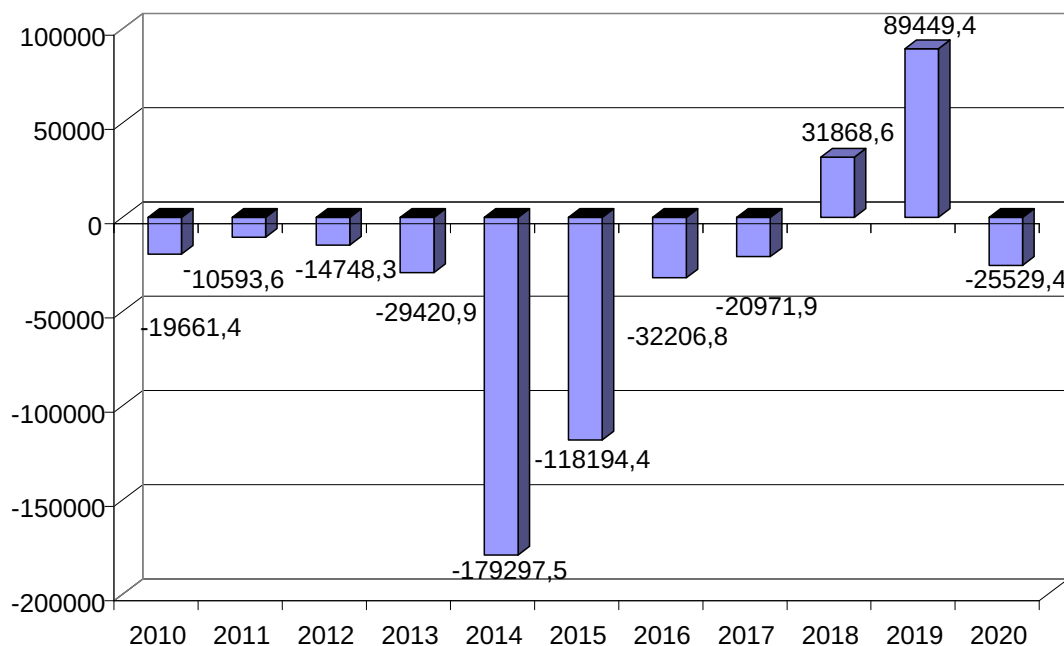

Рис. 1. Фінансовий результат діяльності малих підприємств за 2010–2020 рр., млн. грн.

Побудовано автором за даними [1]

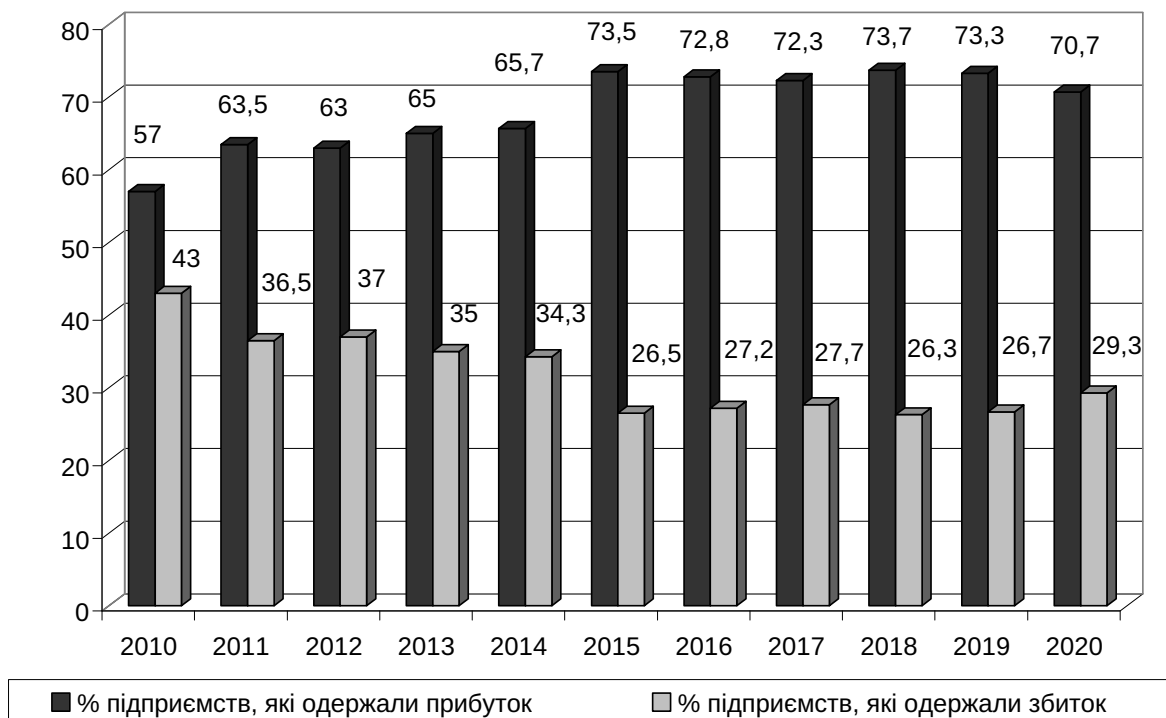

Рис. 2. Питома вага малих підприємств, які одержували збиток протягом 2010–2020 рр., %

Побудовано автором за даними [1]

Таблиця 1

Можливість вирішення проблем автоматизації обліку на малих підприємствах за допомогою сучасних бухгалтерських програм

Проблеми	BAS Бухгалтерія	ІС-ПРО	Галактика	Парус
Налаштування	Є можливість доопрацювання з урахуванням специфіки підприємства			
Навчання працівників	Потребує додаткового навчання	Відносно прості у використанні		
Захист інформації	Забезпечує захист інформації			
Оновлення	Є можливість автоматичного оновлення			
Обмін інформацією з іншими програмами автоматизації бізнес процесів	Є можливість налаштувати автоматичний обмін інформацією з іншими програмами	Є можливість налаштувати автоматичний обмін інформацією з іншими програмами. Забезпечують електронний документообіг		
Ведення податкового обліку без додаткового налаштування	Забезпечують ведення податкового обліку без додаткового налаштування			Потребує додаткового налаштування

Побудовано автором за даними [3–9]

свої переваги для вирішення проблем автоматизації бухгалтерського обліку малого бізнесу. У тому числі, всі наведені програми забезпечують захист інформації, надають можливість ведення одночасно декількох підприємств, оновлення з урахуванням змін законодавства (табл. 1).

Разом з тим, не всі програми забезпечують одночасне вирішення всіх проблем, а саме, програма BAS Бухгалтерія є більш складною, що може потребувати не тільки додаткових витрат часу, а, можливо, і коштів на навчання, а також

потребує додаткового налаштування з іншими програмами для забезпечення електронного документообігу; програма Парус потребує додаткового налаштування для ведення податкового обліку. Але, невирішеною залишається головна проблема: брак коштів на придбання, налаштування та підтримку бухгалтерської програми.

Частково вирішення цієї проблеми сприяє використання онлайн-сервісів для автоматизації бухгалтерського обліку, які, крім економічності, має також переваги у доступності (можливо навіть

застосування мобільного додатку), та актуальності. Разом з тим, використання он-лайн-сервісів має своє недоліки, а саме: висока залежність від інтернет-провайдерів та відсутність можливості самостійного налагодження та доопрацювання програми; посилення кіберзагрози.

Висновки. Таким чином, основні проблеми автоматизації бухгалтерського обліку малих підприємств пов'язані із браком коштів для придбання (або розробки), доопрацювання, налаштування потрібного програмного забезпечення, його оновлення та підтримки. У зв'язку з тим у малих підприємств під час автоматизації бухгалтерського обліку виникають проблеми із необхідністю витрат (у тому числі і часу) на навчання персоналу; забезпечення обміну інформацією з іншими програмами автоматизації бізнес-процесів та, у деяких випадках, для забезпечення електронного документообігу; додаткового налаштування податкового обліку; підтримки та оновлення, а за необхідності і доопрацювання через постійну зміну законодавства; потребою у захисті інформації. Існуючі сьогодні в Україні інформаційні продукти для забезпечення автоматизації бухгалтерського обліку сприяють рішенню деяких проблем, але, у цілому, головна проблема – браку коштів – залишається невирішеною. А, отже, малі підприємства, при прийнятті рішення про автоматизацію бухгалтерського обліку, або оптимізації автоматизації бухгалтерського обліку повинні ретельно дослідити переваги та недоліки, а також економічну доцільність та ефективність вибору певного програмного забезпечення.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Державна служба статистики. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення :25.08.2022).
2. Плекан М. В., Гайдучок Т. С., Головчак Г. В. Переваги та недоліки програм автоматизації бухгалтерського обліку. *Інвестиції: практика та досвід*. № 23. 2020. С. 10–15.
3. Черножукова А. М., Лободзинська Т. П. Порівняльний аналіз автоматизованих систем бухгалтерського обліку на підприємствах України. *Ефективна економіка*. 2017. № 6. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5661> (дата звернення: 25.08.2022).

4. Офіційний сайт групи компаній «Парус». URL: <http://www.parus.ua> (дата звернення: 25.08.2022).
5. Офіційний сайт BAS Бухгалтерія. URL: <https://www.bas-soft.eu/soft/bas-mass/bas-accounting>.
6. Офіційний сайт корпорації Галактика. URL: <http://erp.galaktika.ru/solutions/erp/index.php>.
7. Система автоматизації обліку та управління ІС-ПРО. URL: <https://ispro.com.ua>.
8. Бутинець Ф. Ф. Облік і аудит. Підручник. Житомир: ПП "Рута", 2009. 912 с.
9. Автоматизація обліку. URL: <https://buhgalter911.com/uk/programmy/avtomatizaciya-ucheta>.

REFERENCES:

1. Derzhavna sluzhba statystyky [State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua> (accessed 25.08.2022).
2. Plekan, M., Haiduchok, T., Holovchak, H. (2020). Perevahy ta nedoliky prohram avtomatyzatsii bukhhalterskoho obliku. [Advantages and disadvantages of accounting automation programs]. *Investments: practice and experience*, vol. 23, pp. 10–15.
3. Chernozhukova, A. M., Lobodzynska, T. P. (2017). Porivnialnyi analiz avtomatyzovanykh system bukhhalterskoho obliku na pidpriemstvakh Ukrainy. [Comparative analysis of automated accounting systems at the enterprises of Ukraine]. *Efficient economy*, vol. 6. Available at: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5661> (accessed 25.08.2022).
4. Ofitsiynyi sait hrupy kompanii «Parus» [The official site of the Parus group of companies]. Available at: <http://www.parus.ua> (accessed 25.08.2022).
5. Ofitsiynyi sait BAS Bukhhalteriiia [Official website of BAS Accounting]. Available at: <https://www.bas-soft.eu/soft/bas-mass/bas-accounting/> (accessed 25.08.2022).
6. Ofitsiynyi sait korporatsii Halaktyka [The official website of the Galaxy Corporation]. Available at: <http://erp.galaktika.ru/solutions/erp/index.php> (accessed 25.08.2022).
7. Systema avtomatyzatsii obliku ta upravlinnia IS-PRO [IC-PRO accounting and management automation system]. Available at: <https://ispro.com.ua/> (accessed 25.08.2022).
8. Butynets, F.F. (2009). *Oblik i audyt* [Accounting and audit]. Zhytomyr: PP "Ruta", 912 p.
9. Avtomatyzatsiia obliku [Accounting automation]. Available at: <https://buhgalter911.com/uk/programmy/avtomatizaciya-ucheta/> (accessed 25.08.2022).